

BESTUURSOVEREENKOMST LANDELIJKE ONTWIKKELING WINDENERGIE (BLOW)

Exemplaren van deze publicatie kunt u opvragen bij:
Het Ministerie van Economische Zaken, telefoon: 0800- 6463951

BESTUURSOVEREENKOMST LANDELIJKE ONTWIKKELING WINDENERGIE (BLOW)

DE MINISTER VAN EZ

DE MINISTER VAN VROM

DE STAATSSECRETARIS VAN LNV

DE STAATSSECRETARIS VAN V&W

DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

DE PROVINCIALE BESTUREN

DE VERENIGING VAN NEDERLANDSE
GEMEENTEN (VNG)

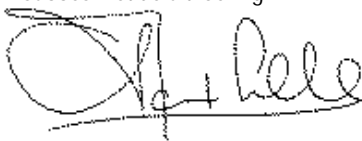
Den Haag

Juli 2001

Voorwoord

Sinds 1 juli hebben we een markt voor groene stroom. En bij de burger is de belangstelling voor groene stroom heel groot. We kunnen nu al niet meer aan de vraag voldoen. We moeten dus het aanbod flink verruimen. Dat kan in ons land niet zonder windenergie. Daarom ben ik erg blij dat het nog voor het reces van de Tweede Kamer gelukt is een nieuwe overeenkomst tussen rijk, IPO en VNG te sluiten, die duidelijk steviger is dan het vorige convenant van 1991. Doel is om eind 2010 tenminste 1500 MW windvermogen in Nederland te hebben staan.

Om windmolens te bouwen heb je ruimte nodig en die is bij ons schaars. De partijen die bij de verdeling daarvan beslissend zijn, hebben stuk voor stuk aangegeven hoe ze zich vanuit eigen positie en verantwoordelijkheid actief zullen inzetten. De provincies hebben daarbij een cruciale rol. Zij hebben de uitdaging gezocht en een centrale regierol gevraagd. Die krijgen ze in de nieuwe overeenkomst. Ik heb hoge verwachtingen van deze Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie en wens iedereen veel succes met de uitvoering.

A. Jorritsma-Lebbink
Minister van Economische Zaken

Al zo'n tien jaar werkt een aantal provincies samen met het rijk aan de ontwikkeling van windenergie in Nederland. Windenergie blijkt in Nederland echter minder vanzelfsprekend dan in sommige andere landen. Er is aanleiding voor een nieuwe aanpak. Meer verplichtend, landsbreed en in nauwe samenwerking met de gemeenten. De BLOW geeft vorm aan deze nieuwe aanpak. De provincies onderschrijven deze aanpak en kiezen nadrukkelijk voor een rol als regionaal regisseur. In samenwerking vormgeven aan een gemeenschappelijke taak, maar zonodig ook knopen doorhakken. De provincies aanvaarden in elk geval verantwoordelijkheid voor een tijdig en toereikend planologisch kader. Daarnaast willen de provincies zich inzetten voor de feitelijke realisatie van de taakstelling van tenminste 1500 MW.

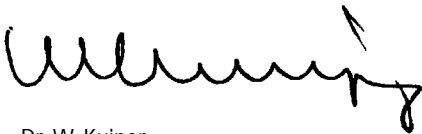
De provincies kunnen het echter niet alleen. Marktcondities zullen gunstig moeten blijven, het maatschappelijk draagvlak zal moeten worden vergroot en nationale beleidsregels zullen ruimte moeten scheppen voor inpassing van windenergie op regionaal en lokaal niveau. De BLOW regelt de daarvoor noodzakelijke samenwerking. De provincies gaan met nieuw elan aan de slag.

Dr. J.A. van Kemenade
voorzitter Interprovinciaal Overleg (IPO)

De VNG verwacht veel van deze bestuursovereenkomst. Windenergie leeft bij gemeenten. Vele gemeenten zijn al aan de slag gegaan. De opgave ligt nu vooral in het vinden van de juiste locaties. Het is duidelijk dat daarbij de betrokkenheid van gemeentes onontbeerlijk is. Immers, bij de gemeente is de milieutechnische, welstandelijke, bouwkundige en planologische kennis voor handen om de plannen van initiatiefnemers zo snel mogelijk te realiseren. Het vinden van de juiste locaties voor windmolens vinden wij overigens een gezamenlijke opgave voor de provincie en de betreffende gemeentes. Het actief inschakelen van kennis en ambities van gemeenten bij het provinciaal besluitvormingsproces moet leiden tot optimale keuzen. Wij zien deze discussie in de regio met vertrouwen tegemoet.

De eendrachtigheid waarmee bij de voorbereiding van deze bestuursovereenkomst is gewerkt ervaren wij als positief. Het is van belang dat dit gedurende de periode van de uitvoering met verve wordt voortgezet

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'W. Kuiper', with a small arrow pointing upwards from the top of the signature.

Dr. W. Kuiper

Lid directieraad Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Inhoudsopgave

Voorwoord

Inhoudsopgave

De overeenkomst 1

Partijen 1

Overwegende 1

Komen het volgende overeen 2

Artikel 1 Doelstelling 2

Artikel 2 Inspanningsverplichtingen van het Rijk 2

Artikel 3 Inspanningsverplichtingen van de Provincies 4

Artikel 4 Inspanningsverplichtingen van de VNG 5

Artikel 5 Relatie tussen BLOW en ontwerp-BANS-Klimaatconvenant 5

Artikel 6 Organisatie 5

Artikel 7 Monitoring 6

Artikel 8 Wijziging van BLOW 6

Artikel 9 Opzegging 7

Artikel 10 Looptijd 7

Artikel 11 Toelichting en Bijlagen 7

Artikel 12 Juridische vorm 7

Toelichting Algemeen

I Voorgeschiedenis en achtergrond 9

I.1. De Bestuursovereenkomst Plaatsingsproblematiek Windenergie 9

I.2. Klimaat- en duurzame energiebeleid 9

I.3. Een nieuwe bestuursovereenkomst: 10

Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW) 10

II Relevante ontwikkelingen in de omgeving 10

II.1. De Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening 10

II.2. Liberalisering van de elektriciteitsmarkt 10

II.3. Het BANS-klimaatconvenant 11

II.4. Ontwikkeling van zeelocaties 11

III Stand van zaken provincies 12

IV Doel en opzet BLOW 13

IV.1. Verschillen met BPW 13

IV.2. Provinciaal Ontwikkelingsbeleid 14

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 Doelstelling 15

Artikel 2.1 Het rijk algemeen 15

Artikel 2.2 VROM-specifiek 16

Artikel 2.3 EZ-specifiek 17

Artikel 2.4 LNV-specifiek 19

Artikel 2.5 Defensie-specifiek 20

Artikel 2.6 V&W-specifiek 20

Artikel 3.1	Provinciale taakstellingen	21
Artikel 3.2	Provinciale inzet	21
Artikel 4	Inzet VNG	23
Artikel 5	Relatie BLOW/BANS-klimaatconvenant	23
Artikel 6	Organisatie	24
Artikel 7	Monitoring	24
Artikel 8	Wijziging van BLOW	24
Artikel 9	Opzegging	25
Artikel 10	Looptijd	25
Artikelen 11 en 12	Toelichting, bijlagen en juridische vorm	25
Bijlagen		
Bijlage 1:	Stand van de beleidsontwikkeling per provincie	27
Bijlage 2:	Verdeling taakstelling 1500 MW	31
Bijlage 3:	Stand van zaken bij gemeenten	33

BESTUURSOVEREENKOMST LANDELIJKE ONTWIKKELING WINDENERGIE (BLOW)

Partijen

1. De Minister van Economische Zaken (EZ), mevrouw A. Jorritsma-Lebbink, de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door directeur Bestuur en Ondersteuning van de Rijksplanologische Dienst de heer A. Barmantloo, de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door directeur-generaal de heer J.F. de Leeuw, de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat (V&W), mevrouw J.M. de Vries, de Staatssecretaris van Defensie, de heer H.A.L. van Hoof, handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan, hierna gezamenlijk te noemen: het Rijk.
2. De terzake bevoegde bestuursorganen van de provincies, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de voorzitter de heer J.A. van Kemenade en de secretaris de heer G. Beukema van het Samenwerkingsverband Interprovinciaal Overleg (IPO) op grond van artikel 21, lid 5 van de gemeenschappelijke regeling IPO en het besluit van het Algemeen Bestuur van het IPO d.d. 28 juni 2001 nummer 32059/2001, hierna te noemen: de Provincies,
3. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door het lid van de directieraad de heer W. Kuiper, hierna te noemen: de VNG.

Overwegende:

- a) dat in internationaal verband afspraken zijn gemaakt om de emissie van broeikasgassen te reduceren;
- b) dat in rijksbeleid is vastgelegd dat in het jaar 2010 vijf procent van de energiebehoefte moet worden gedekt met duurzame energiebronnen en in het jaar 2020 tien procent; en dat windenergie een belangrijke vorm is van duurzame energie-opwekking die dit mede mogelijk zal moeten maken;
- c) dat in 1991 door het Rijk en zeven windrijke provincies een bestuursovereenkomst is getekend, de Bestuursovereenkomst Plaatsingsproblematiek Windenergie (BPW) die in 2000 is geëxpireerd en een tegenvallend resultaat heeft opgeleverd;
- d) dat in deel 1 van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening het Rijk zijn ruimtelijke visie op de plaatsing van windenergieprojecten heeft uitgewerkt;
- e) dat in de elektriciteitssector de afgelopen jaren een beweging naar liberalisering is ingezet, die binnen enkele jaren tot volledige vrijmaking zal leiden van zowel

- productie als vraag naar elektriciteit hetgeen ook gevolgen heeft voor de marktpositie van duurzaam opgewekte elektriciteit;
- f) dat kenmerkend voor de toepassing van windenergie is dat meerdere bestuurslagen vanuit eigen verantwoordelijkheid (energiebeleid, klimaatbeleid, planologisch beleid) betrokken zijn, reden waarom een brede bestuurlijke consensus alsmede bestuurlijke samenwerking gewenst is;
 - g) dat als voortvloeisel uit het op 4 maart 1999 door het Rijk, IPO en VNG ondertekende Bestuursakkoord Nieuwe Stijl aan een klimaatconvenant (ontwerp-BANS-klimaatconvenant) wordt gewerkt.

Komen het volgende overeen:

Doelstelling

Artikel 1

De partijen streven ernaar dat er in het kader van de doelstelling voor duurzame energie op 31 december 2010 tenminste 1500 MW aan windvermogen in Nederland op provinciaal ingedeeld territorium, inclusief provinciaal ingedeelde grote wateren, zal zijn opgesteld.

Inspanningsverplichtingen van het Rijk

Artikel 2

2.1 Het Rijk

- 2.1.1 Het Rijk zal toezien op een adequate doorwerking van de visie gericht op de plaatsing van 1500 MW windvermogen op provinciaal ingedeeld territorium in 2010, zoals neergelegd in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening.
- 2.1.2 Het Rijk zal zorgdragen voor een goede onderlinge afstemming van beleidsstandpunten en activiteiten van de betrokken departementen bij de planologische invulling van hetgeen in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening is vastgelegd en bij de concrete ontwikkeling van projecten.
- 2.1.3 Het Rijk zal zich ervoor inspannen dat de financiële en overige randvoorwaarden die van belang zijn om windprojecten rendabel te maken voldoende zijn, zodat marktpartijen worden gestimuleerd tot het nemen van initiatieven.

2.2 VROM specifiek

- 2.2.1 De Minister van VROM is in de eerste plaats verantwoordelijk voor de uitvoering van de inspanningsverplichtingen van het Rijk genoemd onder 2.1.1 en 2.1.2. Bij verschil van mening zal VROM afstemmingsoverleg initiëren en coördineren. De procedurele uitwerking hiervan is beschreven in de toelichting.
- 2.2.2 De Minister van VROM voert onderzoek uit naar technische en juridische knelpunten en mogelijke oplossingen met betrekking tot de specifieke geluidsproblematiek en veiligheidsrisico's van windturbines, onder andere op en bij bedrijfsterreinen. De Minister van VROM rondt dit onderzoek af binnen een jaar na ondertekening.
- 2.2.3 In het kader van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening zal aandacht worden gegeven aan mogelijke planschade als gevolg van de uitvoering en doorwerking van deze beleidsnota. Dit betreft ook windenergieprojecten.

2.3 EZ specifiek

- 2.3.1 De Minister van EZ draagt zorg voor adequate voorlichting over duurzame energie in het algemeen en windenergie in het bijzonder.
- 2.3.2 De Minister van EZ draagt zorg voor specifieke mogelijkheden voor ondersteuning van provincies en gemeenten. In ieder geval worden de volgende faciliteiten geboden:
- gemeenten krijgen de mogelijkheid om een bijdrage te krijgen in de kosten van een duurzame energie-scan en volgens nader te bepalen regels ondersteuning te krijgen in een vervolgtraject;
 - ter voorbereiding van provinciale plannen van aanpak (zie artikel 3.2.2) wordt eenmalig een bijdrage van f 100.000,- per provincie en een gelijk bedrag aan de provincies gezamenlijk ter beschikking gesteld;
 - in overleg met de gezamenlijke provincies zullen nadere afspraken worden gemaakt ter medefinanciering gedurende de eerste twee jaar van de kosten van uitvoering van de provinciale plannen van aanpak, waarbij de bijdrage aan de provincies in die twee jaar wordt afgebouwd tot 0;
 - aan de VNG zal ten behoeve van haar faciliterende rol in de richting van haar leden een eenmalige bijdrage van f 100.000,- worden verstrekt.
- 2.3.3 De Minister van EZ is in de eerste plaats verantwoordelijk voor de inzet, genoemd onder 2.1.3 en zal daartoe de ontwikkelingen van de financiële en overige randvoorwaarden die van belang zijn om windprojecten rendabel te maken nadrukkelijk volgen.
- 2.3.4 De Minister van EZ zet zich ervoor in dat de mogelijkheden van duurzame energie, waaronder windenergie, worden opgenomen in de 2e generatie Meerjarenafspraken Energie.
- 2.3.5 De Minister van EZ zal, zoals bij brief van 16 maart 2001 aan de Tweede Kamer meegedeeld, voor de aansluiting van o.a. windturbines op het elektriciteitsnet nadere regelgeving overwegen, indien ontwikkelingen zoals aangegeven in genoemde brief daar aanleiding toe geven.

2.4 LNV specifiek

- 2.4.1 De Staatssecretaris van LNV streeft, met inachtneming van de eigen wettelijke bevoegdheden en beschermingsformules voor natuur en landschap en het te dien aanzien geformuleerde beleid en het te formuleren beleid in het SGR2, naar zoveel mogelijk ruimte voor realisatie van de in deze bestuursovereenkomst vastgelegde taakstelling.
- 2.4.2 De Staatssecretaris van LNV zal concreet ondersteuning bieden bij de realisatie van windprojecten door:
- inschakeling van het Expertisecentrum LNV bij de beoordeling en inpassing van windturbineprojecten;
 - verzamelen en aanleveren van informatie op het beleidsterrein van LNV.

2.5 Defensie specifiek

- 2.5.1 De Staatssecretaris van Defensie zal bij initiatieven voor windenergie die mogelijk conflicteren met defensiebelangen, het directe en indirecte ruimtebeslag van de defensie-activiteiten zo gering mogelijk houden. Voorwaarde daarbij is dat het ministerie van Defensie zo vroeg mogelijk bij zulke initiatieven wordt betrokken.
- 2.5.2 Conform het beleid van de Defensie Milieubeleidsnota 2000 streeft de

Staatssecretaris van Defensie ernaar dat in het jaar 2004 bij onroerend goed van het ministerie van Defensie 4% van de energievoorziening wordt gedekt door duurzame bronnen. Dit aandeel zal primair worden gerealiseerd via eigen opwekking, waaronder windturbines. Uitgangspunt is dat in 2010 een vermogen van zo mogelijk 20 MW op defensie terreinen wordt geplaatst.

2.6 V&W specifiek

- 2.6.1 De Staatssecretaris van V&W zal zich in geval van betrokkenheid bij de voorbereiding en realisatie van windprojecten ruimhartig opstellen.
- 2.6.2 De Staatssecretaris van V&W ontwikkelt in het kader van de Wet Beheer Rijkswaterstaatswerken (WBR) een beleidsregel voor het hele domein van Rijkswaterstaat, zodat landelijk uniforme regels beschikbaar zijn voor het door V&W gevoerde beleid wat betreft de toelaatbaarheid van windturbines en windparken in, nabij en op de door Rijkswaterstaat beheerde werken. De beleidsregel zal in samenspraak met andere betrokken partijen worden vormgegeven. Streven is om de regel in 2001 vast te stellen en te publiceren in de Staatscourant.

Inspanningsverplichtingen van de Provincies

Artikel 3

3.1 Provinciale taakstellingen

- 3.1.1 De Provincies aanvaarden binnen hun eigen territorium een taakstelling tot realisatie van een totaal opgesteld windenergie-vermogen van 1500 MW op 31 december 2010 tot een omvang die tenminste overeenkomt met het navolgende:

Provincie	Gr	Fr	Dr	Ov	Ge	Fle	Utr	NH	ZH	Ze	NB	Li	Totaal
Vermogen (MW)	165	200	15	30	60	220	50	205	205	205	115	30	1500

- 3.1.2 Uitgangspunt voor de verdeling van de landelijke taakstelling is de situatie zoals beschreven in Bijlage 1 van de Toelichting.

- 3.1.3 De bestuurlijke betekenis van deze taakstelling is uitgewerkt in artikel 3.2.

3.2 Provinciale inzet

- 3.2.1 De Provincies zetten zich actief in om tenminste hun in artikel 3.1. genoemde taakstelling in samenwerking met marktpartijen en gemeenten te doen realiseren.
- 3.2.2 Ter uitwerking van de in 3.2.1 bedoelde inzet stellen de Provincies binnen een jaar na ondertekening van deze bestuursovereenkomst een plan van aanpak vast. Het plan van aanpak geeft inzicht in de concrete activiteiten ter ontwikkeling van locaties voor windturbines en de wijze van samenwerking met gemeenten en marktpartijen. Het plan van aanpak geeft tevens inzicht in de tijdsplanning van deze activiteiten en in de meerkosten die de uitvoering daarvan voor de Provincies met zich meebrengt.
- 3.2.3 Ter voorbereiding van het plan van aanpak voeren de Provincies overleg met de gemeenten om tot afstemming te komen met voornemens van de gemeenten, zoals in het kader van het ontwerp-BANS-klimaatconvenant. De Provincies zullen daarbij desgewenst ruimte bieden voor uitwerking van plaatsingsplannen windenergie door samenwerkende gemeenten, met inachtneming van desbetreffende provinciale beleidskaders en een op deze bestuursovereenkomst aansluitende planning.

- 3.2.4 Teneinde een tijdige regeling van planologische mogelijkheden voor de realisatie van de in artikel 3.1 genoemde taakstelling te waarborgen, bevorderen de Provincies finale planologische besluitvorming op gemeentelijk niveau vóór 31 december 2005. Wanneer deze gemeentelijke besluitvorming geen toereikend kader oplevert voor de realisatie van de afgesproken taakstelling, geeft de desbetreffende provincie vóór medio 2006 inzicht in de wijze waarop zij zelf tijdig - dat wil zeggen met het oog op realisatie vóór 31 december 2010 - in finale planologische besluitvorming zal voorzien. Voor dit laatste zullen zij zo nodig gebruik maken van het op dat moment beschikbare doorzettingsinstrumentarium van de Wet op de Ruimtelijke Ordening.
- 3.2.5 Indien de gemeentelijke besluitvorming voorziet in ruimtelijke mogelijkheden voor windturbines zonder dat aantal en locatie exact zijn bepaald, houdt de provincie daarmee alleen rekening voorzover de desbetreffende gemeente bij de provincie aannemelijk maakt dat het te verwachten windvermogen reëel is.

Inspanningsverplichtingen van de VNG

Artikel 4

- 4.1 De VNG zal bij haar leden bevorderen dat windenergie daar waar mogelijk wordt benut bij het nastreven van de doelstellingen voor duurzame energie en dat invulling wordt gegeven aan deze bestuursovereenkomst.
- 4.2 Vanuit deze rol zal de VNG:
- optreden als vertegenwoordiger van de collectieve belangen van gemeenten;
 - mede toezien op de uitvoering van de plannen van aanpak van de Provincies;
 - de gemeenten via ledenbrieven informeren;
 - zorgdragen voor het bijstaan van individuele gemeenten via bijvoorbeeld een helpdesk;
 - zorgdragen voor het organiseren van symposia en workshops.

Relatie tussen BLOW en ontwerp-BANS-klimaatconvenant

Artikel 5

- 5.1 Ter invulling van deze bestuursovereenkomst kunnen gemeenten in het kader van het ontwerp-BANS-klimaatconvenant, al dan niet in samenwerking met andere gemeenten en met inachtneming van het provinciaal beleidskader, voorstellen doen voor de realisatie van projecten voor duurzame energie, waaronder windenergie.
- 5.2 De Provincies zullen bij de invulling van hun taakstelling op grond van deze bestuursovereenkomst zoveel mogelijk rekening houden met deze voorstellen.

Organisatie

Artikel 6

- 6.1 Iedere provincie benoemt een bestuurlijk en een ambtelijk coördinator windenergie en plaatsvervangers voor beiden. De ambtelijk coördinator is intern belast met de coördinatie van de uitvoering van deze bestuursovereenkomst en eerste aanspreekpunt voor externe contacten en informatieverstrekking over de uitvoering hiervan.
- 6.2 De gezamenlijke provincies vormen een Landelijk Coördinatiepunt Windenergie (LCW). Het LCW is belast met de coördinatie van de uitvoering van deze bestuursovereenkomst door de Provincies.

- 6.3 De partijen in deze bestuursovereenkomst vormen een Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW). De LSOW is belast met de bewaking van de voortgang van deze bestuursovereenkomst. Het Rijk wordt daarin vertegenwoordigd door de ministeries van VROM en EZ. De Provincies leveren twee leden waaronder de voorzitter. De VNG levert één lid. Het secretariaat berust bij het LCW.
- 6.4 Partijen bezien of integratie van de LSOW met een krachtens het ontwerp-BANS-klimaatconvenant in te stellen stuurgroep wenselijk en mogelijk is.

Monitoring

Artikel 7

- 7.1 De Provincies brengen jaarlijks in april verslag uit van de voortgang van hun werkzaamheden zoals bedoeld in artikel 3.2, de werkzaamheden van gemeenten, de overige bij gemeenten en/of provincie bekende marktinitiatieven tot realisatie van windturbines en het voorgenomen beleid op dit terrein.
- 7.2 De Ministers van VROM en EZ brengen jaarlijks in april verslag uit van de voortgang van de in artikel 2 bedoelde werkzaamheden en van alle overige rijksinitiatieven die voor de uitvoering van deze bestuursovereenkomst van belang zijn.
- 7.3 De rapportages worden in de LSOW besproken.

Wijziging van BLOW

Artikel 8

- 8.1 De Provincies zijn vrij om in onderling overleg te komen tot verschuivingen in de verdeling van de nationale taakstelling, als vermeld in artikel 1. Dergelijke verschuivingen dienen te worden gemeld aan de LSOW. De inzet zoals bedoeld in artikel 3.2 blijft van toepassing op de gewijzigde taakstellingen.
- 8.2 Indien zich bij de uitvoering van deze bestuursovereenkomst onverwachte problemen of fundamenteel gewijzigde omstandigheden voordoen en nadat een partij de wens daartoe schriftelijk aan de andere partijen heeft kenbaar gemaakt, treden partijen binnen vier weken na ontvangst van deze informatie met elkaar in overleg over het al dan niet wijzigen van deze bestuursovereenkomst.
- 8.3 Onder onverwachte problemen of fundamenteel gewijzigde omstandigheden wordt in ieder geval verstaan:
 - wijzigingen in het investeringsklimaat die windprojecten onrendabel maken;
 - beleidswijzigingen op het terrein van energie, milieu en ruimtelijke ordening;
 - onvoorziene gebeurtenissen die van dien aard zijn dat deze bestuursovereenkomst redelijkerwijs behoort te worden gewijzigd.
- 8.4 Het eventueel onhaalbaar blijken van het Interprovinciaal Windenergieproject Afsluitdijk (IPWA) zal, vanwege het grote belang daarvan voor de realisatie van de landelijke taakstelling en van met name de taakstelling van de provincies Fryslân en Noord-Holland, in ieder geval door de gezamenlijke provincies worden aangemerkt als een probleem of omstandigheid zoals bedoeld in lid 2.

Opzegging

Artikel 9

- 9.1 Partijen kunnen deze bestuursovereenkomst gemotiveerd opzeggen.
- 9.2 De opzegging geschiedt schriftelijk en met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden aan alle overige partijen.
- 9.3 De overige partijen komen binnen een maand nadat de schriftelijke opzegging is ontvangen bijeen om voor de gevolgen van de opzegging in redelijkheid een regeling te treffen.

Looptijd

Artikel 10

- 10.1 Deze bestuursovereenkomst treedt in werking op de dag na ondertekening en eindigt op 31 december 2010.
- 10.2 Partijen treden uiterlijk op 31 december 2009 in overleg over voortzetting van deze bestuursovereenkomst.

Toelichting en bijlagen

Artikel 11

De bij deze bestuursovereenkomst gevoegde toelichting en bijlagen maken deel uit van deze bestuursovereenkomst. Indien de tekst van de toelichting c.q. de bijlagen in strijd is met de tekst van de artikelen van deze bestuursovereenkomst, wordt aan die artikelen voorrang gegeven.

Juridische vorm

Artikel 12

- 12.1 Deze bestuursovereenkomst is niet in rechte afdwingbaar.
- 12.2 Deze bestuursovereenkomst laat de uit wet- en regelgeving voortvloeiende rechten en verplichtingen onverlet.

Aldus overeengekomen en in achtvoud getekend op 10 juli 2001, te Den Haag.

De Minister van Economische Zaken,

(w.g.) A. Jorritsma-Lebbink

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
voor deze: directeur Bestuur en Ondersteuning van de Rijksplanologische Dienst,
de heer A. Barmentloo,

(w.g.) A. Barmentloo

De Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
voor deze: directeur-generaal de heer J.F. de Leeuw,

(w.g.) J.F. de Leeuw

De Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat,

(w.g.) J.M. de Vries

De Staatssecretaris van Defensie,

(w.g.) H.A.L. van Hoof

De provinciale besturen,

(w.g.) J.A. van Kemenade (w.g.) G. Beukema

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten,

(w.g.) W. Kuiper

Toelichting op de Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW)

ALGEMEEN

I. Voorgeschiedenis en achtergrond

1.1. De Bestuursovereenkomst Plaatsingsproblematiek Windenergie

Al in de jaren '80 kreeg windenergie voor elektriciteitsproductie in ons land serieus aandacht in het streven naar een schone energievoorziening en het verminderen van de afhankelijkheid van eindige, fossiele energiebronnen. In die periode werd een nationale doelstelling bepaald van 1000 MW opgesteld vermogen in het jaar 2000. De beschikbaarheid van de benodigde ruimte daarvoor werd snel onderkend als een absolute randvoorwaarde. Dit leidde ertoe dat in 1991 door het rijk (de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer [VROM] en Economische Zaken [EZ]) en zeven windrijke provincies een bestuursovereenkomst is getekend, de zogeheten Bestuursovereenkomst Plaatsingsproblematiek Windenergie (BPW). Doel daarvan was om in het kader van het ruimtelijke ordeningsbeleid via provinciale taakstellingen zodanige plaatsingsmogelijkheden te creëren en voorwaarden te stellen dat in het jaar 1995 400 MW en in het jaar 2000 1000 MW plaatsbaar zou zijn. Inmiddels is dit doel niet haalbaar gebleken. Het opgestelde vermogen bedroeg eind 2000 in totaal nog geen 500 MW, terwijl in landen als Denemarken en Duitsland windenergie een spectaculaire groei heeft doorgemaakt. Uit evaluatieonderzoek is naar voren gekomen dat gebrek aan draagvlak voor windprojecten op lokaal niveau een belangrijke verklaring vormt. Verder was het investeringsklimaat na 1995 enkele jaren onduidelijk. Ook een te weinig actieve opstelling van provincies en onvoldoende afstemming tussen betrokken departementen zijn remmende factoren geweest.

1.2. Klimaat- en duurzame energiebeleid

Het streven naar een duurzame energievoorziening heeft de afgelopen jaren een impuls gekregen door internationale afspraken om de emissies van broeikasgassen te reduceren. Richtinggevend kader vormt thans het VN-Klimaatverdrag (1992) en het daarbij behorende Kyoto-protocol (1997), waarin de Europese Unie heeft toegezegd in de periode van 2008 tot 2012 de CO₂-emissies met 8% terug te brengen ten opzichte van de uitgestoten hoeveelheid in 1990. Nederland heeft in 1998 in EU-verband afgesproken een CO₂-reductie van 6% te realiseren ten opzichte van 1990.

Duurzame energiebronnen (zon, wind, biomassa, waterkracht) zijn nodig om voornoemde ambities waar te maken. In rijksbeleid is daarom vastgelegd dat in het jaar 2010 5% van de energiebehoefte moet worden gedekt met duurzame energiebronnen en in het jaar 2020 10%. Naar huidige inzichten zal deze bijdrage vooral van biomassa en windenergie moeten

komen. Richtpunt¹ voor windenergie voor het jaar 2010 is een totaal opgesteld vermogen van 1500 MW op land (d.w.z. binnen provinciaal ingedeeld gebied) en voor 2020 in totaal minimaal 3000 MW op land en op zee.

1.3. Een nieuwe bestuursovereenkomst: Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW)

De tegenvallende groei van het opgestelde windvermogen is onderwerp van politieke en maatschappelijke discussie. Om het ruimtevraagstuk op te lossen, is de gedachte ontstaan dat het rijk de regie voor het vaststellen van plaatsingsgebieden en locaties beter zelf in handen zou kunnen nemen. Een en ander kwam tot uitdrukking in het Energierapport 1999² waarin acties in die richting werden aangekondigd. In bestuurlijk overleg tussen rijk en provincies (13 juni 2000) is vervolgens echter afgesproken om vooralsnog af te zien van deze sturing door het rijk en om een nieuwe overeenkomst te sluiten. Deze zal zich richten op een taakstelling van 1500 MW in 2010 en krijgt als naam Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie (BLOW). Om de tekortkomingen van de overeenkomst van 1991 weg te nemen is het nodig gemeenten uitdrukkelijk te betrekken. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is daartoe gevraagd deel te nemen aan de besprekingen en is mede ondertekenaar van de overeenkomst. Teneinde de afstemming en coördinatie tussen betrokken departementen te verbeteren, zijn naast de ministers van VROM en EZ nu ook de staatssecretarissen van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV), van Verkeer en Waterstaat (V&W) en van Defensie ondertekenaar. Tenslotte zijn de provincies bereid borg te staan voor de noodzakelijke planologische regelingen en zich actief in te zetten voor de realisatie van het gewenste vermogen.

II. Relevante ontwikkelingen in de omgeving

II.1. De Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening

Het rijk heeft onlangs (januari 2001) deel 1 van de planologische kernbeslissing (pkb) Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening³ uitgebracht, waarin een ruimtelijke visie op de plaatsing van wind-projecten is uitgewerkt. Dit is onder meer gebeurd door het formuleren van een aantal criteria voor het vaststellen van plaatsingsgebieden en locaties voor windprojecten. Aldus zal de Vijfde Nota uitgangspunt en kader zijn bij de concretisering van windenergiebeleid op provinciaal en lokaal niveau. Deel 1 van de Vijfde Nota doorloopt thans een inspraakronde. De invulling en uitvoering van de nieuwe windenergie-overeenkomst wordt mede bepaald door hetgeen uiteindelijk in de definitieve planologische kernbeslissing van de Vijfde Nota zal worden vastgelegd.

II.2. Liberalisering van de elektriciteitsmarkt

Geïnitieerd vanuit de Europese Unie (EU) is de afgelopen jaren in de elektriciteitssector een beweging naar liberalisering ingezet. Binnen enkele jaren zal deze in Europa leiden tot volledige vrijmaking van productie van en vraag naar elektriciteit. Elektriciteit van duurzame energiebronnen zoals windenergie heeft in het algemeen een veel hogere kostprijs dan elektriciteit verkregen via fossiele brandstoffen (bijv. kolen, gas). Dit betekent dat (juist bij een vrije stroommarkt) interventie van de overheid nodig is om de

1 Derde Energienota, Tweede Kamer der Staten Generaal, vergaderjaar 1995/1996, 24 525 nrs. 1 en 2

2 Tweede Kamer der Staten Generaal, vergaderjaar 1999/2000, 26 898 nr. 1

3 Tweede Kamer der Staten Generaal, vergaderjaar 2000/2001, 27 578 nr. 1

beoogde groei van duurzame energie mogelijk te maken. De interventie bestaat met name door fiscale stimulering gericht op de vraag naar stroom (ecotax/Regulerende Energiebelasting) en op de productie (bijv. Energie-investeringsaftrek). Zulke maatregelen blijven derhalve nodig om duurzame energieprojecten, waaronder windenergie, rendabel te maken en om marktpartijen aan te zetten tot het ontplooiën van initiatieven. Van belang in dit verband is voorts dat de markt voor groene stroom in Nederland versneld wordt vrijgemaakt, naar verwachting per 1 juli 2001.

II.3. Het BANS-klimaatconvenant

In het regeerakkoord van het tweede Kabinet-Kok is het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (BANS) aangekondigd dat in maart 1999 is getekend door de minister-president, de voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de voorzitter van het Interprovinciaal Overleg (IPO). Het BANS is een raamconvenant dat politiek-bestuurlijke bundeling van krachten voorstaat van rijk, provincies en gemeenten op een aantal sector- en overheidsoverstijgende beleidsthema's (complementair bestuur). Als voortvloeisel van het BANS is thans een klimaatconvenant in voorbereiding. Dit convenant moet een kader bieden voor afspraken over duurzame energie waaronder begrepen windenergie. Het is van belang dat afspraken tussen rijk, provincies en gemeenten specifiek over windenergie goed worden afgestemd. In de Bestuursovereenkomst Landelijke Ontwikkeling Windenergie zijn daartoe bepalingen opgenomen.

II.4. Ontwikkeling van zeelocaties

Sedert enige jaren scheidt het kabinet mogelijkheden voor de ontwikkeling van windenergie op zee. Het is geenszins de bedoeling dat dit beleid de bestuurlijke inzet op het landgebied van Nederland, zoals vastgelegd in de BLOW, voor de voeten loopt. In o.a. de Derde Energienota, het Energierapport 1999 en de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening (VROM, 2001) heeft het kabinet de doelstelling neergelegd om - vooralsnog - op land en in zee een even groot opwekkingsvermogen te bevorderen, elk 1500 MW. De doelstelling voor het land moet in 2010 worden gehaald; die voor de zee in 2020. De scheidslijn ligt bij het provinciaal ingedeelde territorium. Zeewaarts is de minister van Verkeer & Waterstaat bevoegd gezag voor vergunningverlening. In twee opzichten heeft het kabinet behoedzaamheid getoond met de ontwikkeling van windenergie op zee.

Op de eerste plaats streeft het kabinet naar een zodanig stapsgewijze ontwikkeling van windparken op zee dat hieruit voldoende lering kan worden getrokken in technisch, economisch en ecologisch opzicht. Dit is vastgelegd in deel 3 van de planologische kernbeslissing Locatiekeuze Near Shore Windpark.

Op de tweede plaats geeft het kabinet aan, dat de Noordzee geen leeg gebied is waarin volop ruimte is voor activiteiten die op het land controversieel zijn. In deel 3 van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening zal definitief worden vastgelegd welke mogelijkheden er zijn voor windenergie in de territoriale zee, dat wil zeggen inclusief het gemeentelijk en provinciaal ingedeelde deel. Voorts zal het kabinet in deel 3 van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening binnen de Exclusieve Economische Zone van Nederland op de Noordzee voorkeursgebieden voor windenergie aanwijzen, bedoeld om conflicten met natuurwaarden en tussen de verschillende gebruiksfuncties van de Noordzee te verminderen.

III. Stand van zaken provincies

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het huidige windenergievermogen per provincie en van de taakstelling voor het jaar 2000 volgens de Bestuursovereenkomst Plaatsingsproblematiek Windenergie (BPW) van 1991.

Ter vergelijking zijn ook de in de BLOW overeengekomen nieuwe taakstellingen vermeld.

Provincie	Taakstelling BPW'91 (MW)	Vermogen per 1/1/2001 (MW)	Taakstelling BLOW (MW)
Groningen	50	58	165
Fryslân	200	69	200
Drenthe	-	1	15
Overijssel	-	0	30
Gelderland	-	0	60
Flevoland	125	136	220
Utrecht	-	0	50
Noord-Holland	250	62	205
Zuid-Holland	150	43	205
Zeeland	250	46	205
Noord-Brabant	75	27	115
Limburg	-	1	30
Totaal	1.100	443	1500

Anders dan bij de BLOW namen nog niet alle provincies aan de BPW deel. Mede daardoor bevindt de beleidsontwikkeling in de diverse provincies zich in zeer uiteenlopende stadia. Die stadia zijn bovendien niet eenvoudig met elkaar te vergelijken. De ontwikkelingsstrategieën zijn namelijk soms sterk verschillend (zie verder par. IV.2).

Hoewel het feitelijk gerealiseerd vermogen, kijkende naar de taakstelling voor het jaar 2000, teleurstellend mag worden genoemd, doet dat beeld geen recht aan de inspanningen die de provincies zich de afgelopen jaren hebben getroost. Vrijwel de totale landelijke taakstelling is namelijk ruimtelijk op provinciaal niveau al wel bepaald. De juridische hardheid daarvan loopt echter sterk uiteen en schiet nog belangrijk tekort. Dat is illustratief voor de soms grote maatschappelijke en bestuurlijke weerstanden die bij de ruimtelijke inpassing van windturbines overwonnen moeten worden. De BLOW is er niet alleen op gericht om de taakstelling te verhogen naar 1500 MW in het jaar 2010, maar vooral ook op het versnellen van de planologische regeling daarvan en op verbetering van de organisatie van het ontwikkelingsproces. In bijlage 1 wordt kort de stand van de beleidsontwikkeling per provincie geschetst.

IV. Doel en opzet BLOW

IV.1. Verschillen met BPW

De BLOW is de opvolger van de BPW van 1991 en voorziet in een bij het algemene klimaatbeleid passende verhoging van de landelijke taakstelling voor provinciaal ingedeeld gebied tot 1500 MW in 2010. De kring van deelnemende partijen is voorts vergroot. Alle provincies zijn nu door tussenkomst van het Interprovinciaal Overleg (IPO) contractpartij. In een meer stimulerende rol is nu bovendien de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) participant. Dit laatste is van belang vanwege het noodzakelijke draagvlak voor windenergiebeleid op lokaal niveau. Bij de uitvoering van de BPW is dit nog ontoereikend gebleken. Binding van individuele gemeenten aan de BLOW was om praktische redenen niet mogelijk, maar in de uitvoering van de BLOW zal dit ondervangen worden door een waar nodig actiever inzet van de provincies naar hun gemeenten, faciliteiten van rijkszijde en steun vanuit de VNG. Door een koppeling tussen de BLOW en het op korte termijn te verwachten BANS-klimaatconvenant worden gemeenten bovendien gestimuleerd om windenergie een volwaardige plaats te geven in het lokaal klimaatbeleid.

De BLOW verschilt hiernaast vooral van de BPW doordat thans is voorzien in verzwaarde waarborgen voor de feitelijke realisatie van windprojecten. Planologische regeling op provinciaal niveau wordt niet langer als voldoende beschouwd. Weliswaar blijft feitelijke realisatie een zaak van marktpartijen, maar de convenantpartijen verplichten zich in feite om alle barrières daarvoor weg te nemen en om waar nodig actief stimulerend, faciliterend en coördinerend op te treden. De daartoe afgesproken inspanningen kunnen als volgt worden samengevat:

- a. de provincies werken een resultaatgericht ontwikkelingsbeleid uit (zie IV.2);
- b. de provincies stellen zich garant voor een tijdige en kwantitatief toereikende planologische regeling van hun taakstelling op gemeentelijk niveau;
- c. op rijksniveau zijn procedurele waarborgen gecreëerd voor een adequate interdepartementale afstemming van beleid waar dit met het oog op de realisatie van grootschalige projecten noodzakelijk is;
- d. de inzet van de meest betrokken departementen wordt versterkt, zowel financieel als beleidsmatig;
- e. de eerder genoemde, ondersteunende rol van de VNG;
- f. versterking van de coördinatie van de uitvoering van de BLOW op landelijk niveau door de instelling van een Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie en een Landelijk Coördinatiepunt Windenergie van de samenwerkende provincies.

Er is van afgezien om een planningsreserve in de BLOW in te bouwen. Deze reserve zou eventuele tegenvallers in de voorbereiding van projecten of in de moeilijk in te schatten ontwikkeling van kleinschalige opstellingen moeten opvangen. Een landelijke reserve ondergraaft echter de hardheid van de provinciale taakstellingen. Ook in de onderlinge verhouding van de provincies wordt dit ongewenst geacht. Wel zien provincies het als een voordeel wanneer zij ter meerdere zekerheid van de realisatie van hun taakstelling binnen eigen gebied kunnen beschikken over een zekere overmaat aan ruimtelijke mogelijkheden. In de plannen van aanpak (zie hierna) zou dat een strategische keuze kunnen zijn. Indien als gevolg daarvan uiteindelijk meer vermogen wordt ontwikkeld dan op grond van de taakstelling vereist is, kan dat slechts een welkome versterking van het klimaatbeleid worden genoemd.

IV.2. Provinciaal Ontwikkelingsbeleid

De BLOW markeert in feite de stap van toelatingsplanning naar een meer uitvoeringsgerichte ontwikkelingspolitiek. Gegeven de planningspraktijk tot nu toe en rekening houdend met de aard van de planningsopgave met betrekking tot windenergie, stelt dit nieuwe eisen aan met name het beleid op provinciaal niveau. De provincies zijn daartoe bereid en zien deze stap als een belangrijke bijdrage aan de bredere ambitie van een meer uitvoeringsgerichte, ruimtelijke ontwikkelingspolitiek op provinciaal niveau.

Op het gebied van windenergie dienen zich grofweg vooral de volgende strategieën aan:

- een strategie die veel ruimte laat voor initiatieven van onderop, hetzij vanuit gemeenten, hetzij vanuit marktpartijen, hetzij een combinatie van beide, al dan niet binnen vooraf gestelde randvoorwaarden; deze strategie lijkt in het algemeen het meest geschikt voor relatief kleinschalige projecten;
- een strategie van provinciaal geregisseerde projectplanning, die vervolgens in overleg met gemeenten en marktpartijen wordt bijgesteld en verfijnd; deze strategie lijkt in het algemeen het meest geschikt voor relatief grootschalige projecten;

Er zijn ongetwijfeld nog andere strategieën en verfijningen van de hier genoemde strategieën te bedenken. Zo is in het overleg tussen de BLOW-partijen de gedachte geopperd om intergemeentelijke samenwerkingsverbanden binnen zekere randvoorwaarden de ruimte te geven voor de uitwerking van een eigen projectvisie. Deze en andere ideeën moeten deels in de planningspraktijk nog nader worden uitgewerkt. In de BLOW is er voor gekozen om (onder leiding van) de provincies plannen van aanpak te laten uitwerken. Deze plannen moeten binnen een jaar na ondertekening van de BLOW gereed zijn en door een overtuigende, strakke planning van de te nemen stappen aannemelijk maken dat de provinciale taakstelling binnen de looptijd van de BLOW ook daadwerkelijk gerealiseerd zal kunnen worden, uitgaande van een marktsector die voldoende bereid is tot investeren.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

artikel 1 : Doelstelling

In dit artikel is in algemene zin de doelstelling van de bestuursovereenkomst aangegeven namelijk de daadwerkelijke realisatie van tenminste 1500 MW windvermogen in Nederland op provinciaal ingedeeld gebied op 31 december 2010. Hiermee wordt ook direct tot uitdrukking gebracht waarin de BLOW zich wezenlijk onderscheidt van de bestuursovereenkomst van 1991 (BPW). Deze richtte zich op het creëren van **plaatsingsruimte** van 1000 MW in het jaar 2000. Hoofdstuk IV van het Algemene deel van de Toelichting gaat uitgebreid in op doel en opzet van de BLOW en het verschil met name in inzet van de betrokken partijen ten opzichte van de BPW. De formulering "tenminste 1500 MW" geeft aan dat 1500 MW de ondergrens is waaraan partijen zich binden en dat in beginsel een hoger totaal vermogen wordt nagestreefd. De realisatie dient te geschieden op Nederlandse grondgebied dat provinciaal is ingedeeld, inclusief de grote wateren. Het laatste verwijst naar bijvoorbeeld het IJsselmeer. De ontwikkeling van windenergie op zee wordt met deze formulering buiten de overeenkomst gehouden. In paragraaf II.4 van de Toelichting wordt hierop nader ingegaan.

Voor de bepaling van nieuw opgesteld vermogen geldt het nominaal geïnstalleerd vermogen, gecertificeerd volgens NVN-norm 11400/0 dan wel IEC-norm 61400 of een daaraan gelijkwaardige norm. Voor eerder geïnstalleerd vermogen is voornoemde certificatie van toepassing dan wel het voorontwerp van norm NEN 6096/2 of het beperkt kwaliteitscertificaat ECN.

artikel 2.1 : Het rijk algemeen

2.1.1: Rijksvisie

De visie op windenergie is neergelegd in uitspraak c.23 van de ontwerp planologische kernbeslissing Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening. Deze bevat de elementen van de plaatsingsstrategie voor windturbines: bundeling in lijnopstellingen en parken, zoveel mogelijk bij hoofdinfrastructuur en industrieterreinen en bij voorkeur in jonge, grootschalige landschappen. Ook is aangegeven welke mogelijkheden er zijn in waardevolle open landschappen en in de groene contourgebieden. Deze visie heeft het oogmerk de bouw van windturbines zo te geleiden dat niet onnodig ruimtelijke kwaliteit verloren gaat, bij voorbeeld als gevolg van een te grote spreiding van windturbines, terwijl zij anderzijds niet bedoelt om een onnodige rem te zetten op de plaatsingsmogelijkheden. Tegen die achtergrond moeten de gebruikte termen worden geïnterpreteerd.

In de toelichting op de pkb is de noodzaak en de nationale taakstelling voor windenergie neergelegd. Ook is hier aangegeven dat de provincie de bestuurslaag is die de voor windenergie op het land benodigde ruimte aangeeft. Deze constructie mag zo worden uitgelegd dat provincies er bij de beleidsuitwerking van mogen uitgaan dat nut en noodzaak van hun onderscheiden taakstellingen daarmee is vastgesteld.

2.1.2 : Rijkscoördinatie

De coördinatie binnen de rijksoverheid houdt in, dat nieuwe beleidsdocumenten van het rijk worden afgestemd op de visie, als genoemd in artikel 2.1.1. Ook zal beoordeling van

(ruimtelijke plannen voor) concrete projecten door de vertegenwoordigers van de departementen - ondanks de daarbij uiteenlopende verantwoordelijkheden - geschieden tegen de achtergrond van deze visie. De inzet van de vijf meest relevante departementen is uitgewerkt in de artikelen 2.2 t/m 2.6.

2.1.3 : Investeringsklimaat windenergie

Het beleid voor duurzame energie en voor klimaatsverandering is op de eerste plaats een verantwoordelijkheid van de departementen van EZ en VROM. Het is de verantwoordelijkheid van het gehele kabinet dat er daarbij een ondernemersklimaat en een belastingklimaat wordt geschapen, die de markt voldoende stimuleert om te investeren in windenergie.

De specifieke rol die het departement van EZ daarbij speelt is uitgewerkt in artikel 2.3.

artikel 2.2 : VROM-specifiek

2.2.1 : Coördinatie

De minister van VROM wijst een coördinator windenergie bij zijn departement aan. Deze is in het bijzonder belast met het toezicht op de afstemming van nieuwe beleidsdocumenten op de visie op windenergie zoals die is neergelegd in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening.

Van de zijde van andere departementen, zowel de centrale vestigingen als de regionale vestigingen, kan de coördinator worden gevraagd om over kwesties op het terrein van de ruimtelijke ordening een rijksafstemmingsoverleg te organiseren. In gevallen waarin medewerkers van provinciale en lokale overheden menen dat er bij de beoordeling van regionale en lokale plannen sprake is van onvoldoende gecoördineerd rijksoptreden, kunnen deze medewerkers de coördinator eveneens verzoeken een rijksafstemmingsoverleg te organiseren.

De coördinator geeft voortvarend uitvoering aan deze verzoeken. Eventueel worden kwesties aan de orde gesteld in de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW, zie artikel 3.3).

2.2.2 : Milieu-aspecten

Windturbines hebben onmiskenbaar milieu-effecten die van invloed zijn op de plaatsingsmogelijkheden. Het gaat met name om geluidseffecten, veiligheidsrisico's en slagschaduw. Deze milieu-effecten mogen enerzijds niet gerelativeerd worden vanwege het duurzame karakter van windenergie. Anderzijds dient wel rekening te worden gehouden met het specifieke karakter van milieu-effecten van windturbines, opdat daaraan geen strengere eisen worden gesteld dan doelmatig is.

Een recente NOVEM-studie ⁴ bepleit heroverweging van regelgeving in verband met de specifieke karakteristieken van windturbinegeluid, de technische mogelijkheden van moderne windturbines om zich aan de windsnelheid aan te passen (variabel toerental) en het windafhankelijke achtergrondgeluidsniveau. De in voorbereiding zijnde Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Voorzieningen en installaties houdt met dit laatste weliswaar al rekening, maar dit biedt geen oplossing voor turbines die niet onder de werking van die AMvB zullen vallen (d.w.z. windturbineparken groter dan 20 MW). In meer juridische zin is er mogelijk nog sprake van een ongewenste doorwerking van de Circulaire

⁴ Windenergie op bedrijventerreinen mogelijk, maar geen vanzelfsprekende optie", NOVEM, juni 2000

Industriegeluid⁵ die inmiddels is vervallen en vervangen door de "Handreiking Industrielawaai en Vergunningverlening"⁶. Middels toepassing van deze handreiking kan het bevoegd gezag, vooruitlopend op de ontwikkeling van de geluidwetgeving, nu reeds rekening houden met bijzonders geluidsaspecten. Een en ander zal nog verder veranderen wanneer de beleidsnota Modernisering Instrumentarium Geluid⁷ in wetgeving vertaald zal zijn.

Een ander probleem in relatie tot geluidshinder van windturbines doet zich tenslotte voor in buitengebied met een zodanig bewoningspatroon dat plaatsing van windmolenparken vrijwel onmogelijk is indien het bevoegd gezag aldaar uitsluitend lage geluidsbelastingen wenst. Knelpunten rond veiligheidsrisico's van windturbines lijken van een wat andere aard.

De hiervoor geldende criteria zijn nog sterk in ontwikkeling en leiden dientengevolge tot onzekerheid en een mogelijk te zeer plaatsgebonden afweging. Deze knelpunten zijn van bijzonder belang voor de plaatsingsmogelijkheden van windturbines op of bij bedrijfsterreinen.

Het aangekondigde onderzoek moet een scherper beeld opleveren van de knelpunten en van de mogelijkheden om deze op te lossen.

2.2.3 : Planschade

In het kader van de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening zal aandacht worden gegeven, aan mogelijke planschade als gevolg van de uitvoering en doorwerking van deze beleidsnota. Dit betreft ook windenergieprojecten. Op dit moment worden in datzelfde kader de belangrijkste, op grond van nieuwe inzichten ongewenste, bestemmingen geïnventariseerd. Bekeken wordt in hoeverre het kabinet geld kan vrijmaken ten behoeve van een en ander.

Gemeenten doen er verstandig aan om, indien het bouwplan ter oprichting van één of meer windturbines in strijd is met het vigerende bestemmingsplan, de bouwvergunning te verlenen met behulp van een ruimtelijke vrijstelling. Op grond van recente jurisprudentie mag worden verondersteld dat aan de vrijstelling de voorwaarde kan worden verbonden dat de initiatiefnemer verantwoordelijk wordt voor de eventuele planschade. Indien de gemeente met een bestemmingsplan werkt, is niet duidelijk of dit ook mogelijk is. Indien het planschaderisico wordt afgewenteld op de initiatiefnemer, zal er geen aanspraak kunnen worden gedaan op een rijksregeling ter compensatie van dit nadeel.

artikel 2.3 : EZ specifiek

2.3.1 : Voorlichting

Het ministerie van EZ heeft de afgelopen jaren al veel aandacht besteed aan voorlichting over duurzame energie en windenergie in het bijzonder. Voorbeelden zijn de EZ-publiekscampagne "Duurzame energie vanzelfsprekend" en de campagne "Ruimte voor wind" uitgevoerd door NOVEM in samenwerking met het Projectbureau Duurzame Energie (PDE). Het PDE (dat voor een belangrijk deel door EZ wordt gefinancierd) heeft een centrale positie verkregen waar het algemene publieksvoorlichting betreft. Het Informatiecentrum Duurzame Energie van het PDE, dat de functie vervult van landelijke vraagbaak, speelt daarbij een belangrijke rol. Daarnaast biedt het PDE ook andere meer

5 1 september 1979, nr. 92.462 DGMH/G

6 oktober 1998, MBG 98065226

7 MIG, Tweede Kamer der Staten Generaal, vergaderjaar 1997-1998, 26 057 nr.1

toegesneden vormen van voorlichting en ondersteuning aan partijen die betrokken zijn bij de ontwikkeling van duurzame energie. Te voorzien valt dat werken aan bewustwording en vergroten van het maatschappelijk draagvlak voor duurzame energie en windenergie in de toekomst een noodzakelijke voorwaarde blijft om de gestelde doelen te kunnen halen. Het ministerie van EZ zal daarom ook de komende jaren voorlichtingsactiviteiten zowel voor het brede publiek als voor specifieke doelgroepen ondersteunen. De werking van het subsidie-instrumentarium zal daarbij worden betrokken. Goede afstemming tussen organisaties die op dit terrein actief zijn en heldere afbakening van taken krijgen uitdrukkelijk aandacht.

2.3.2 : DE-scan

De Duurzame Energie-scan (DE-scan) is een ondersteuningsinstrument voor gemeenten dat de toepassingsmogelijkheden van duurzame energie (inclusief windenergie) in kaart beoogt te brengen binnen het eigen grondgebied. In 2000 heeft een aantal gemeenten via NOVEM een DE-scan laten uitvoeren. De scanresultaten vormen de basis voor afspraken tussen NOVEM en de gemeente over te nemen maatregelen en de ondersteuning die de gemeente geboden wordt. In ieder geval zal ook in 2001 de mogelijkheid bestaan om via NOVEM een DE-scan te laten doen. EZ gaat ervan uit dat alle gemeenten de komende jaren de mogelijkheid krijgen een DE-scan te laten uitvoeren, eventueel geïntegreerd in zogenoemde klimaatscans op grond van het BANS-klimaatconvenant (zie paragraaf II.3 en IV.1).

2.3.2 : Financiële bijdragen aan provincies, provincies gezamenlijk en VNG

- Het bedrag f100.000,- geldt als een gemiddelde voor de twaalf provincies. Differentiatie tussen provincies is mogelijk. Dat wil zeggen dat in totaal een bedrag van maximaal f1.200.000,- aan de provincies beschikbaar wordt gesteld, en daarenboven een bedrag van f100.000,- aan de provincies gezamenlijk, waarover in interprovinciaal verband nog nadere afspraken worden gemaakt. Uitbetaling aan de provincies zal kunnen geschieden nadat bij EZ een voorstel voor de uitwerking van de plannen van aanpak is ingediend, inclusief een begroting, een en ander overeenkomstig de geldende administratieve regels van het ministerie. Voor uitbetaling aan de provincies gezamenlijk zijn deze voorwaarden eveneens van toepassing.
- De extra inspanningen en kosten voor provincies die de uitvoering van de plannen met zich mee zullen brengen, zijn eerst zullen bekend als die plannen beschikbaar komen d.w.z. uiterlijk een jaar na de ondertekening van de BLOW. EZ zal de eerste twee jaar van de implementatie een bijdrage leveren. In het eerste jaar zal deze bijdrage het bedrag van maximaal gemiddeld f100.000,- niet te boven gaan. In het tweede jaar wordt dit bedrag afgebouwd tot 0. Ook hier is differentiatie mogelijk en gelden voor uitbetaling de voorwaarden zoals voornoemd. Indien blijkt dat de meerkosten voor provincies na de eerste twee jaar structureel en substantieel zijn, dan kan worden bezien of verdere financiële steun van de kant van het rijk mogelijk is.
- Voor uitbetaling aan VNG gelden identieke voorwaarden als voor provincies en provincies gezamenlijk.

2.3.3 : Financiële randvoorwaarden voor windenergie

In het verleden hebben zich in de loop van de jaren voortdurend wisselingen voorgedaan in stimuleringsregelingen voor de ontwikkeling van windenergieprojecten. Waar in de

jaren '80 en '90 deze regelingen vooral aanbodgericht waren (investeringsubsidies), is de laatste jaren steeds meer gekozen voor vraaggerichte, generieke en marktconforme (fiscale) instrumenten, thans vooral de Regulerende Energiebelasting (REB). Via studies en analyses volgt EZ intensief de effectiviteit en werking van deze instrumenten zodat desgewenst op aanpassingen kan worden ingezet. De komende periode is van belang de vrijmaking van de markt voor groene elektriciteit met de introductie van een systeem van groencertificaten. De opening van de markt voor duurzame elektriciteit noodzaakt tevens tot meer afstemming met het beleid van andere Europese landen en beperkt daarmee de mogelijkheden voor het voeren van zelfstandig, nationaal beleid.

2.3.4 : Meerjarenaafspraken Energie

In het kader van het energiebesparingsbeleid van EZ vormen de zgn. Meerjarenaafspraken Energie (MJA) een centraal element. Met een groot aantal maatschappelijke sectoren zijn via de convenantenaanpak van de MJA's afspraken gemaakt over besparingsinspanningen en facilitering van de kant van het rijk. Inzet van EZ is om duurzame energie in alle toekomstige MJA's die zich daarvoor lenen een vaste plaats te geven.

2.3.5 : Aansluiting op elektriciteitsnet

Een ingrijpende wijziging bij de vrijmaking van de markt voor elektriciteit is geweest de introductie van gescheiden verantwoordelijkheden voor de verkoop en distributie van elektriciteit, respectievelijk onafhankelijk netbeheer met een toezichhoudende rol voor de Dienst uitvoering en toezicht energie (DTe). De scheiding van verkoop/distributie en netbeheer, vaak onderdelen van dezelfde moederbedrijven, is inmiddels volledig geëffectueerd. In de overgang naar de nieuwe situatie hebben zich de afgelopen periode klachten voorgedaan over aansluittarieven die door netbeheerders in rekening werden gebracht. Inmiddels zijn er door de DTe nader regels ontwikkeld voor het vaststellen van aansluittarieven. Verwachting is dat daardoor in de toekomst de klachten zullen afnemen en verdwijnen. In een brief aan de Tweede Kamer van 16 maart 2001⁸ staat de passage: "Wanneer de netbeheerders onvoldoende tegemoetkomen aan deze klachten en het aantal verzoeken van afnemers toe blijft nemen, zal nadere regelgeving alsnog worden overwogen. De directeur DTe zal de ontwikkelingen op dit terrein de komende tijd met aandacht blijven volgen."

artikel 2.4 : LNV specifiek

2.4.1 : LNV wil zorg dragen voor een goede ruimtelijke inpassing van windturbineprojecten, waarbij het rekening wil houden met de belangen van de natuur, de landbouw, de visserij en de recreatie.

Daarbij ziet LNV toe op de juiste toetsing aan de op specifieke locaties geldende beschermingsregimes voor natuurwaarden en -gebieden. LNV zal bovendien adviseren over de uitvoering van zulke toetsingen. In het kader van de wettelijke regeling van de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de herziening van het Structuurschema Groene Ruimte⁹ zal LNV via een handreiking algemene bekendheid geven aan de manier waarop toetsingen aan beschermingsregimes dienen plaats te vinden.

⁸ Tweede Kamer der Staten Generaal, niet-dossierstuk 2000/2001, EZ 00000138

⁹ Tweede Kamer der Staten Generaal, vergaderjaar 1992/1993, 22 880 nrs. 38 en 39

2.4.2 : De in dit artikel genoemde concrete ondersteuning zal in het algemeen kosteloos geschieden, of zij zal, indien hiervoor digitale databanken moeten worden geraadpleegd, ten hoogste de kosten van de feitelijke informatieverstrekking betreffen.

artikel 2.5 : Defensie specifiek

De staatssecretaris van Defensie zal bij initiatieven voor windenergie die mogelijk conflicteren met defensiebelangen het directe en indirecte ruimtebeslag van de defensiebelangen zo gering mogelijk houden. Omdat defensiebelangen niet ondergeschikt kunnen worden gemaakt aan windenergie, is het van belang Defensie van het begin af aan te betrekken bij de lokatiekeuze voor een windmolenpark. Immers in dat geval kan Defensie vroegtijdig beoordelen of er consequenties zijn voor defensiebelangen. Vervolgens kan worden bekeken of de eventuele defensiebelangen verenigbaar zijn met het voorgenoemen windmolenpark. En tenslotte kan Defensie bepalen of het medewerking verleent en, indien nodig, onder welke voorwaarden. Een en ander is van belang omdat de ervaring heeft geleerd dat windenergie en defensieactiviteiten niet altijd goed samengaan. Dit betreft in elk geval de volgende activiteiten. In de eerste plaats de radarontvangst ten behoeve van het militair vliegverkeer. Deze mag niet ontoelaatbaar worden beperkt tengevolge waarvan een vitaal operationeel systeem zou worden aangetast. In de tweede plaats de laagvliegactiviteiten van militaire vliegtuigen, waaronder helicopters, in de daarvoor op grond van de Luchtvaartwet aangewezen laagvlieggebieden en laagvlieg- en aanvliegroutes. Een frequente vaardigheidstraining in laagvliegen is noodzakelijk. De bestaande mogelijkheden hiertoe dienen dan ook zoveel mogelijk te worden gehandhaafd. Ook invliegtunnels bij militaire vliegvelden kunnen conflicteren met windenergie. Tenslotte kan er sprake zijn van conflicterende situaties in de onveilige zones van schietterreinen. Conform het beleid van de Defensie Milieubeleidsnota 2000¹⁰ streeft Defensie ernaar 4% van de energievoorziening van het onroerend goed te dekken uit duurzame bronnen. Het streven is in 2010 een vermogen van 20 MW te plaatsen op defensieterreinen. Overigens doet de specifieke inzet van het departement van Defensie niet af aan de verantwoordelijkheid van de provincies en gemeenten voor de planologische inpassing daarvan.

artikel 2.6 : V&W specifiek

2.6.1 : De ruimhartige opstelling van de Staatssecretaris van V&W komt tot uitdrukking in de opstelling als grondeigenaar/beheerder en in de opstelling als bevoegd gezag voor vergunningen.

Als eigenaar/beheerder van gronden en wateren (rijkswegen en rijkswateren) zal V&W plannen voor plaatsing van windturbines op die gronden en in die wateren vanuit een positieve grondhouding beoordelen.

Als vergunningverlenende instantie zal V&W windturbineprojecten toetsen vanuit de door V&W te behartigen belangen. Dit zijn de veiligheid voor personen- en goederenvervoer, de veiligheid tegen overstroming en de beheersdoelen van het betreffende rijkswaterstaatswerk. Indien deze toetsing bezwaren aan het licht brengt, zal worden gezien of hieraan tegemoet kan worden gekomen.

¹⁰ Tweede Kamer der Staten Generaal, vergaderjaar 1999/2000 26 800 X nr. 36

Bij de beoordeling van vergunningaanvragen op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken¹¹ gaat V&W ervan uit dat de toetsing vanuit de optiek van natuur, milieu en landschap plaatsvindt via andere vergunningprocedures¹². Betreft het echter een plan voor plaatsing van windturbines in dat deel van de zee (met inbegrip van de Exclusieve Economische Zone) dat niet gemeentelijk/provinciaal is ingedeeld (globaal gesproken de Noordzee vanaf 1 km uit de kustlijn), dan zal V&W de plannen integraal beoordelen, zulks in overleg met overige betrokken departementen.

2.6.2 : De hier aangekondigde beleidsregel heeft tot doel om een uniforme en tevoren kenbare opstelling te bewerkstelligen van alle regionale en gespecialiseerde diensten van V&W. De beleidsregel zal worden opgesteld in overleg met belanghebbende partijen, waaronder IPO en VNG.

artikel 3.1 : Provinciale taakstellingen

Voor de verdeling van de landelijke taakstelling van 1500 MW over de provincies is gekeken naar het reeds opgestelde vermogen, ambtelijke inschattingen omtrent de reële plaatsingsmogelijkheden per provincie en een door Adviesbureau Ecofys ontwikkelde, meer objectieve verdeelmethodiek op basis van geografische kenmerken van de verschillende provincies. Bijlage 2 geeft de details van de wijze waarop de provinciale taakstellingen zijn bepaald.

artikel 3.2 : Provinciale inzet

3.2.2 : Provinciale plannen van aanpak

In paragraaf IV.2 is reeds toegelicht dat de provincies kiezen voor een meer uitvoeringsgerichte ontwikkelingsstrategie. Deze zal binnen een jaar na ondertekening van de BLOW per provincie worden uitgewerkt in een plan van aanpak. Door middel van een overtuigende, strakke planning van de te nemen stappen zal dat plan aannemelijk moeten maken dat de provinciale taakstelling binnen de looptijd van de BLOW ook daadwerkelijk gerealiseerd zal kunnen worden, uitgaande van een voldoende tot investeren bereid zijnde marktsector.

Het bepaalde in de artikelen 3.2.3 en 3.2.4 zal mede van invloed zijn op de inhoud van de plannen van aanpak.

Voorts geven de provincies in hun plannen van aanpak aan, in welke omstandigheden en op welke manier zij voor windturbines gebruik willen maken van artikel 19 lid 2 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (eenvoudige vrijstellingsprocedure bestemmingsplan).

3.2.3 : Rol van gemeenten

Dit is één van de in paragraaf II.3 bedoelde bepalingen die ruimte scheppen voor gemeentelijke initiatieven in het kader van het voorziene BANS-klimaatconvenant. Voor zover deze initiatieven passen in het provinciaal beleid met betrekking tot de ruimtelijke inpassing van windenergieprojecten, zijn deze initiatieven in ieder geval een welkome bijdrage aan de realisatie van de provinciale taakstelling voor windenergie. Dit artikel heeft tot doel dergelijke initiatieven te bevorderen en tot afspraken te komen over de

¹¹ Wbr, Staatsblad jaargang 1996 nr. 645

¹² WRO, Staatsblad jaargang 2000 nr. 8 en Natuurbeschermingswet, Staatsblad 1998 nr. 403

daarvoor gewenste en vanuit de provinciale taakstelling toelaatbare tijd. Dit artikel spreekt in dit verband ook nadrukkelijk van de mogelijkheid dat gemeenten in onderlinge samenwerking tot uitwerking van plaatsingsplannen windenergie komen. Een dergelijke aanpak vergroot de mogelijkheden om op gemeentelijk niveau te komen tot een kwantitatief toereikende invulling van de provinciale taakstelling. Over de overige gemeentelijke initiatieven, die niet direct worden voorzien in provinciaal beleid, vindt afzonderlijk overleg plaats tussen de desbetreffende gemeente en provincie.

3.2.4 : Planologische doorzetting

Het primaat voor de juridisch bindende planologische regeling van windturbines ligt bij de gemeenten. Anders dan bij de BPW '91 zijn nu in de BLOW waarborgen ingebouwd, opdat die planologische regeling ook daadwerkelijk en met het oog op de provinciale taakstelling in voldoende mate en op tijd tot stand komt. Het onderhavige artikel bepaalt daartoe dat "finale planologische besluitvorming op gemeentelijk niveau" vóór 31 december 2005 dient plaats te vinden. Deze formulering laat ruimte voor verschillende juridisch-planologische vormen van gemeentelijke besluitvorming. Te denken valt aan bestemmingsplannen die niet meer uitgewerkt behoeven te worden om de medewerking aan de plaatsing van windmolens veilig te stellen. Het kan echter ook gaan om structuurplannen, structuurvisies e.d. als gemeentelijk beleidskader voor de toepassing van artikel 19 Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Wezenlijk is dat de planologische besluitvorming op gemeentelijk niveau zover gevorderd is, dat marktpartijen in redelijkheid op de medewerking van gemeenten kunnen rekenen bij voornemens tot plaatsing van windmolens, dit ter beoordeling van de provincie. De gekozen formulering sluit overigens niet uit, dat na genoemde datum wellicht nog bezwaar- en beroepsprocedures moeten worden doorlopen. In die zin schept de formulering geen absolute garanties voor een tijdige planologische regeling.

Indien finale besluitvorming op gemeentelijk niveau niet vóór 31 december 2005 heeft plaatsgevonden, komt de verantwoordelijkheid voor een tijdige, juridisch bindende planologische regeling krachtens de BLOW in feite bij de provincie te liggen. Binnen een half jaar moet de provincie dan aangeven hoe zij tot een dergelijke regeling wil komen. Daar staan nog verschillende wegen voor open. Onder tijdsdruk valt met de gemeente(n) wellicht alsnog een sluitende afspraak te maken over gemeentelijke regeling. Voorts valt te denken aan een aanwijzing krachtens artikel 37 lid 4 en 5 van de WRO en aan de procedure van gecoördineerde projectbesluitvorming krachtens artikel 40 e.v. van de WRO. Wellicht ook valt te denken aan een eventueel in de toekomst wettelijk te verankeren provinciaal instructiebesluit en een provinciale projectbesluitvormingsprocedure. Bij de in voorbereiding zijnde, fundamentele herziening van de WRO wordt de wenselijkheid daarvan bezien.

Randvoorwaarde voor de uitwerking van een planologische regeling door de provincies blijft de taakstelling per ultimo 2010. Dit impliceert o.a. dat er na die planologische regeling nog voldoende tijd moet overblijven om marktinitiatieven een reële kans te geven.

3.2.5 : rekenen met kleinschalige opstellingen

Teneinde de ruimtelijke haalbaarheid van de provinciale taakstellingen te kunnen vaststellen moet ook de ruimtelijke plancapaciteit voor windenergie, uitgedrukt in het met zekerheid op te stellen vermogen, kunnen worden bepaald. Bij een 'positieve' gebiedsbestemming voor windparken zal dat in het algemeen goed mogelijk zijn, maar bij kleinschalige opstellingen en solitaire turbines kan dat moeilijker zijn. Het is immers

mogelijk om voor kleinschalige opstellingen en solitaire windturbines zoekgebieden aan te wijzen zonder deze op voorhand aan bepaalde locaties te binden. In dat geval kunnen gemeentelijke plannen ter voldoening aan de provinciale (planologische) resultaatverplichting slechts worden meegewogen, indien en voorzover gemeenten de binnen die plannen te verwachten capaciteit aannemelijk maken.

artikel 4 : Inzet VNG

Er zijn verschillende (beleids)fasen te onderscheiden bij het plaatsen van windturbines:

1. fase van beleidsontwikkeling (ambitiebepaling),
2. fase van oprichting van een uitvoeringsorganisatie,
3. uitvoering (implementatie van projecten).

Het VNG-bureau zal, als het gaat om fase 1, met name de beleidsontwikkelingen van de provincies volgen. Als lid van de LSOW (zie toelichting artikel 6) zal de VNG de provinciale plannen van aanpak niet inhoudelijk beoordelen, maar nagaan of gemeenten voldoende bij de ontwikkeling van deze plannen zijn betrokken.

Als het gaat om de projectuitvoering, fase 2, komt de gemeente prominenter aan bod. Met de provincies moeten afspraken worden gemaakt over de facilitering van met name de gemeenten die een substantiële taak bij het bouwen van windturbines krijgen toebedeeld. Voor de fasen 2 en 3 denkt de VNG voorlopig aan het oprichten van een helpdesk. Waar deze het best kan worden ondergebracht is nog onderwerp van discussie. Het VNG-bureau wil de f100.000,- die het rijk ter beschikking stelt (mede) inzetten voor het operationaliseren van de helpdesk. Gemeenten kunnen met al hun praktijkvragen terecht bij deze helpdesk. Het zal waarschijnlijk gaan over vragen inzake voorbeelden van project-omschrijvingen: zijn er modelafspraken met de initiatiefnemers (de energiebedrijven); ideeën/onderzoek over de ruimtelijke onderbouwing van RO-besluiten; duidelijkheid over geluidhinder en externe veiligheid (artikel 2.2.2); de motiveringen rond landschappelijke inpassing (artikel 2.4.2) en welstandseisen; zijn er standaarden te ontwikkelen voor de toets aan het bouwbesluit?

De resultaten van de helpdesk kunnen aanleiding zijn voor het VNG-bureau om over een bepaald onderwerp een ledenbrief te versturen en/of congressen en workshops te organiseren.

artikel 5 : Relatie BLOW/BANS-klimaatconvenant

Het in paragraaf II.3 gestelde over de verhouding tussen de BLOW en het BANS-klimaatconvenant krijgt in met name artikel 5 van de overeenkomst invulling.

Het bepaalde in artikel 5.2 impliceert dat gemeentelijke voorstellen op het terrein van duurzame energie in de provinciale plannen worden meegenomen, voorzover deze betrekking hebben op windenergie. Zij behoren te passen in het provinciale planologische beleid en moeten een toereikende en tijdige realisatie van de provinciale taakstelling op het terrein van windenergie niet belemmeren. Een en ander wordt conform de spelregels van de WRO afgewikkeld.

Artikel 3.2.3 moet als een aanvulling daarop worden beschouwd. Met dit laatste artikel krijgt artikel 5 zijn 'vertaling' in de wijze waarop de provincies hun plannen van aanpak voorbereiden.

artikel 6 : Organisatie

De eerste twee leden van dit artikel behoeven geen toelichting. De aangewezen coördinatiepunten dragen er zorg voor dat zij via bekendmaking van naam en adres benaderbaar zijn voor personen en organisaties die geen partij zijn bij de BLOW. Onder de bewaking van de voortgang van de overeenkomst wordt verstaan dat een bijeenkomst van de Landelijke Stuurgroep Ontwikkeling Windenergie (LSOW) wordt belegd op de in de overeenkomst vastgelegde ijkpunten. Dit zijn de oplevering van de plannen van aanpak, de jaarlijkse rapportages en de in artikel 3.2.4 gespecificeerde momenten. Daarnaast komt de LSOW bijeen indien één van de partijen een beroep doet op artikel 8 of 9 van de overeenkomst.

De bijeenkomsten van de LSOW worden voorbereid door het Landelijk Coördinatiepunt Windenergie (LCW), samen met de coördinatoren windenergie bij het departement van VROM en de afzonderlijke provincies en een vertegenwoordiger van de VNG. Gezien de samenhang tussen het BANS-klimaatconvenant en de BLOW ligt een organisatorische afstemming voor de hand. De LSOW is daarom bevoegd om met genoemde stuurgroep dan wel de partijen in het BANS-klimaatconvenant afspraken te maken over integratie. Daarbij is tevens de functie van het LCW als secretariaat van de LSOW aan de orde.

artikel 7 : Monitoring

De hier genoemde rapportages behoeven geen toelichting. De LSOW kan elk jaar besluiten in welke vorm en op welke manier - al of niet gezamenlijk - bekendheid zal worden gegeven aan de uitgebrachte rapportages.

artikel 8 : Wijziging van BLOW

8.1: Herverdeling taakstelling

Bij de verdeling van de landelijke taakstelling heeft het inzicht in de feitelijke realiseerbaarheid van windenergievermogen mede een rol gespeeld. Dat inzicht kan in de loop van de uitvoering van de BLOW veranderen. In verband daarmee biedt artikel 7.1 de mogelijkheid om de verdeling te wijzigen indien de provincies het daar onderling over eens zijn. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling om deze mogelijkheid te gebruiken voor taakverlichtingen vanwege het enkele feit dat sommige provincies wellicht in staat blijken om hun taakstelling te overschrijden. Dergelijke overschrijdingen komen primair ten goede aan de totale omvang van het windenergievermogen in Nederland, waarvoor de taakstelling van 1500 MW immers slechts een minimum is. Pas wanneer de kansen voor windenergie in bepaalde provincies door onvoorziene problemen of omstandigheden aantoonbaar kleiner zijn geworden, kan de 'overmaat' in andere provincies worden aangegrepen om tot een herverdeling van de landelijke taakstelling te komen.

8.2 en 8.3 : Onvoorziene problemen en omstandigheden

Onvoorziene problemen en omstandigheden kunnen zodanig zwaarwegend zijn, dat ze, anders dan bij artikel 8.1, niet meer door herverdeling kunnen worden opgelost. Partijen die menen dat daarvan sprake is, kunnen krachtens artikel 8.2. schriftelijk om overleg vragen over het al dan niet wijzigen van deze overeenkomst.

In artikel 8.3 worden enkele omstandigheden benoemd die de partijen al bij ondertekening een reden achtten om een beroep op artikel 8.2 te doen.

artikel 9: Opzegging

De formulering van deze bepaling is zodanig dat ieder der partijen in de overeenkomst tot opzegging van de BLOW kan overgaan. Een individuele provincie kan derhalve haar verplichtingen slechts opzeggen wanneer zij het collectief van de samenwerkende provincies van de redelijkheid daarvan overtuigt.

De provincies zullen van deze mogelijkheid overigens niet licht gebruik maken. Doen zij dit wel, dan mag daarvan immers een centralisatie van de planningstaak worden verwacht.

De provincies achten een dergelijke centralisatie ongewenst en zien de ontwikkeling van windenergie bij uitstek als een mogelijkheid om een effectieve ruimtelijke ontwikkelingspolitiek op provinciaal niveau gestalte te geven.

artikel 10 : Looptijd

Dit artikel behoeft geen toelichting.

De datum is zo gekozen, dat er voldoende tijd beschikbaar is om - indien zou worden besloten om een nieuwe overeenkomst aan te gaan - deze nog te kunnen voorbereiden voor de vervaldatum van de BLOW.

artikelen 11 en 12 : Toelichting, bijlagen en juridische vorm

De overeenkomst is niet in rechte afdwingbaar en heeft daardoor ook geen betekenis in civielrechtelijke zin. Het om praktische redenen gekozen woordgebruik, zoals "partijen" in de overeenkomst, doet hier niet aan af. Zo gaat het ook bij provincies niet om de rechtspersoon "provincie", maar om de bestuursorganen van provincies die zich als bestuur tot bepaalde inspanningen verplichten.

BIJLAGEN

1 *Stand van de beleidsontwikkeling per provincie*

1. Groningen

De provincie Groningen is met Flevoland de enige provincie die de streefwaarde voor 2000 heeft gehaald en zelfs iets meer dan dat. Voor 2010 is de taakstelling echter aanzienlijk verhoogd (tot 165 MW). De provincie heeft onlangs een nieuw omgevingsplan vastgesteld. Daarin wordt geheel ingezet op grote windparken, met name bij Eemshaven en Delfzijl. Daarmee zou de gehele taakstelling voor 2010 in beginsel realiseerbaar zijn. Op termijn bestaat echter ook nog de mogelijkheid om de bestaande opstelling bij Lauwersoog te vervangen en qua schaal te vergroten. Bovendien is een geheel nieuwe locatie mogelijk bij Veendam/Menterwolde. Deze bevindt zich echter nog in een vroeg stadium van gedachtenvorming en mist nog het nodige, bestuurlijke draagvlak.

2. Fryslân

De Staten van Fryslân hebben najaar 2000 Streekplan Windstreek vastgesteld. Dat plan heeft alleen betrekking op het vasteland en richt zich vrijwel geheel op sanering van het omvangrijke bestand van solitaire turbines. Eerdere reserveringen voor grootschalige opstellingen worden niet uitgevoerd. Op of bij bedrijventerreinen wordt nog beperkt meegewerkt aan de oprichting van solitaire windturbines. Centraal in het beleid staat echter de realisatie van opschalingsclusters van maximaal 10 windturbines, mede ter sanering van bestaande opstellingen. Het streekplan staat dit in 27 van de 31 Friese gemeenten toe. Dit leidt in totaal tot maximaal 270 turbines op het vasteland, exclusief solitaire. Het daarmee te bereiken vermogen is op zichzelf geen doel, maar kan aanzienlijk zijn.

Eén grootschalige optie staat in het Friese beleid centraal, maar bevindt zich niet op het vasteland: het Interprovinciaal Project Windpark Afsluitdijk (IPWA). Voor dit project is i.s.m. de provincie Noord-Holland een projectstudie gaande met bijbehorende MER. In de loop van 2001 is een principebesluit hierover mogelijk, waarna nog een (interprovinciale) streekplanprocedure moet worden gestart. Het principebesluit zal in elk geval vanwege natuur-, defensie- en waterstaatsbelangen in samenspraak met het kabinet moeten worden genomen. Het IPWA is naar voorlopig inzicht goed voor een vermogen van 300 MW, voor de helft toe te rekenen aan de beide provincies.

Alles bijeen is er reëel zicht op invulling van de Friese taakstelling voor 2010 (200 MW). Veel hangt echter af van de realisatie van het IPWA.

3. Drenthe

De provincie Drenthe is een nieuwe partner in de landelijke overeenkomst. In het provinciaal omgevingsplan (1998) is bepaald dat alleen medewerking wordt gegeven aan windparken van tenminste 10 windturbines en wel op locaties die in een uitwerkingsplan van het omgevingsplan zullen worden aangegeven. Een dergelijke uitwerking is voorshands alleen in voorbereiding voor een zoekgebied ten zuiden van Coevorden (10 á 15 MW). Voor het overige zal een nog vast te stellen Nota Energiebeleid eventuele nieuwe

uitwerkingsplannen moeten inluiden. Het provinciaal bestuur ziet zich in elk geval voor belangrijke beperkingen gesteld als gevolg landschappelijk waardevolle gebieden in eigen (Drents plateau) en nabije provincies (o.a. Weerribben/De Wieden), alsmede als gevolg van overig beleid van buurprovincies en Duitse autoriteiten. De taakstelling voor 2010 (15 MW) lijkt echter reëel.

4. Overijssel

Ook Overijssel is een nieuwe 'BLOW'-provincie. Het eind 2000 vastgestelde streekplan en milieubeleidsplan besteden slechts op hoofdlijnen aandacht aan windenergie. Het milieubeleidsplan formuleert een taakstelling van 30 MW, zij het voor het jaar 2020. Deze taakstelling is in deze BLOW overgenomen, maar dan voor het jaar 2010.

In vervolg op het streekplan wordt in 2001 een lokatie-onderzoek gestart, op basis waarvan uiteindelijk het streekplan partieel zal worden herzien. Tot dan geldt een interimbeleid waarin alleen clusters van windmolens zijn toegestaan buiten een aantal vanuit een oogpunt van natuur en landschap waardevolle en gevoelige gebieden.

Alles bijeen lijkt de BLOW-taakstelling haalbaar.

5. Gelderland

Ook Gelderland is een nieuwe BLOW-partij met een gevoelige omgeving in wat wordt beschouwd als een windarm deel van Nederland. Dit laatste hoeft met moderne windturbines echter geen doorslaggevend probleem te zijn. De provincie Gelderland krijgt in deze overeenkomst dan ook een substantieel aandeel (60 MW) in de landelijke taakstelling.

Gelderland heeft een streekplanherziening in procedure. Gelderland kiest voor een procesbenadering waarin veel ruimte is voor initiatief van onderop, zij het uitgaande van een bundelingsstreven en met uitsluiting van landschappelijk en natuurwetenschappelijk waardevolle c.q. gevoelige gebieden. Een locatiegerichte provinciale inzet past niet in deze procesbenadering. Gelderland ziet zichzelf vooral in een stimulerende en (deels) coördinerende rol richting gemeenten en marktpartijen. De procesbenadering en de daarbij behorende organisatiestructuur zijn thans in ontwikkeling.

De procesgerichte benadering maakt een toetsing van de haalbaarheid van de Gelderse taakstelling minder eenvoudig. Niettemin schat het provinciaal bestuur in dat deze taakstelling voor Gelderland reëel is.

6. Flevoland

Net als Groningen heeft ook Flevoland haar streefwaarde voor 2000 meer dan gehaald. Flevoland mag zich koploper noemen met een gerealiseerd vermogen van 136 MW en werkt in hoog tempo aan een verdere, aanzienlijke groei daarvan. In 1999 hebben GS van Flevoland de Streekplanuitwerking Plaatsingsmogelijkheden voor windmolens vastgesteld waarin 5 locaties voor grootschalige windmolenopstellingen zijn aangegeven naast mogelijkheden voor kleinschalige windmolenopstellingen in oostelijk en zuidelijk Flevoland en solitaire windmolens in het open middengebied van zuidelijk Flevoland.

In het omgevingsplan van 2000 is dit beleid gecontinueerd. Daaraan is nog de mogelijkheid van één kleinschalige lijnopstelling in de Noordoostpolder toegevoegd. Voorts zullen c.q. zal verruiming van de plaatsingsmogelijkheden van kleinschalige lijnopstellingen nader gezien worden. Vaststelling hiervan wordt voorzien in 2001.

Het provinciale beleid maakt in principe het voldoen aan de BLOW-taakstelling (220 MW) ruimschoots mogelijk. E.e.a. is afhankelijk van de verdere uitwerking op gemeentelijk

niveau en van initiatiefnemers, alsmede van de typen molens waarmee de geboden ruimte wordt ingevuld.

7. Utrecht

Utrecht was in 1991 geen BPW-partij en heeft door haar schaal en ruimtelijke structuur uiteraard aanzienlijk minder mogelijkheden dan bijvoorbeeld Flevoland. De beleidsontwikkeling is inmiddels in volle gang. Onlangs is als uitwerking van het vigerende streekplan een interim-beleid geformuleerd. Dat beleid geeft een aantal algemene uitgangspunten voor de plaatsing van windmolens. Medio 2001 start de provincie in nauw overleg met gemeenten en maatschappelijke organisaties een locatie-onderzoek, dat voorkeurslocaties of stimuleringsgebieden moet opleveren. Dit meer structurele beleid voor de plaatsing van windmolens zal uiteindelijk worden opgenomen in het nieuwe streekplan voor de gehele provincie, waarvan de vaststelling eind 2003 te verwachten is. De taakstelling voor 2010 (50 MW) is gebaseerd op landelijke inzichten en wordt door de provincie reëel geacht.

8. Noord-Holland

In april 2000 hebben Provinciale Staten van Noord-Holland beleidsregels vastgesteld inzake de plaatsingsmogelijkheden voor windturbines. Deze beleidsregels noemen de Wieringermeer en het zuidelijk deel van de Haarlemmermeer als concrete voorkeursgebieden. Daarnaast noemen de beleidsregels typen locaties waar in beginsel op provinciale medewerking bij geclusterde plaatsing van windturbines gerekend mag worden. Behoudens uitzonderingen wordt aan de solitaire plaatsing van windturbines geen medewerking verleend.

Evenals voor Fryslân is ook voor Noord-Holland het IPWA de enige grootschalige windpark-optie waar een gerichte inzet van de kant van de provincie voor wordt geleverd en die ook qua omvang (150 MW toe te rekenen aan Noord-Holland) sterk bepalend is voor de realisatie van de provinciale taakstelling (205 MW). Het bestaande vermogen op overige locaties (65 MW) zou in aanvulling daarop voldoende zijn. Er mag echter worden aangenomen dat de markt binnen de eerder genoemde beleidsregels extra capaciteit zal realiseren.

9. Zuid-Holland

In de loop van de jaren '90 zijn in Zuid-Holland in totaal 17 streekplanlocaties voor windenergie aangewezen om ruimte te bieden voor de taakstelling van 150 MW in het kader van de BPW van 1991. Bedoelde locaties zijn vervolgens in overleg met regio's/gemeenten voor deelgebieden, in de vorm van 'regionale windplannen', verder uitgewerkt en geamendeerd. Dit heeft recentelijk voor twee deelgebieden (Goeree-Overflakkee, ca. 50 MW; havengebied Rotterdam, 100 MW in een eerste tranche) tot overeenstemming geleid. Voor het voormalig EWR-gebied (Zuid-Holland Noord), de Dordtsche Kilzone en Midden-Holland (regio rond Gouda) is het overleg nog gaande. Inmiddels is voor de provincie als geheel een nieuwe ruimtelijke visie windenergie in voorbereiding. Aanleiding daarvoor is een verhoging van het ambitieniveau van 150 in het jaar 2000 naar 250 MW in 2010. Dit laatste ligt boven de in de BLOW vastgelegde taakstelling. Aanleiding voor een nieuwe ruimtelijke visie op windenergie is bovendien een groot aantal lokale c.q. marktinitiatieven voor niet-streekplanlocaties. De nieuwe visie zal uiteindelijk bestaan uit een mix van 'top-down'-opvattingen en 'bottom-up'-initiatieven.

10. Zeeland

Zeeland beschikt sinds 1999 over een Streekplanuitwerking windenergie. Uitgangspunt is de BPW-taakstelling van 250 MW (in de BLOW onder invloed van landelijke herverdeling verlaagd tot 205 MW). De Streekplanuitwerking richt zich vooral op grote (minstens 20 turbines of 20 MW) en middelgrote opstellingen. Voor de eerste categorie zijn voorlopig 3 locaties geschikt bevonden (Eendrachtspolder in Terneuzen, Beoosten-Blijpolder in Axel en Hooglanderpolder in Hontenisse). Voor de tweede categorie zijn 6 locaties geselecteerd (Willem-Annapolder in Kapelle, Anna-Mariapolder in Reimerswaal en 4 locaties bij de zeehaventerreinen van Borsele, Terneuzen en Sas van Gent). op grond van een voorzichtige schatting verwacht de provincie hiervan alles bij elkaar een vermogen van 60 á 70 MW. Kleinschalige opties (minstens 3 turbines), onder voorwaarden toegestaan en door de gemeenten te bepalen, kunnen in aanvulling hierop een geschat vermogen van 30 MW leveren. In aanvulling op de Streekplanuitwerking zullen mogelijk vervolgstappen nodig zijn om de BLOW-taakstelling te kunnen realiseren.

11. Noord-Brabant

In het vigerend streekplan Noord-Brabant is ca. 84 MW windenergievermogen planologisch vastgelegd. Het BPW 1991 vroeg tenminste 75 MW. De planologische vertaling op gemeentelijk niveau blijft, zoals in de meeste provincies, daarbij achter. In het kader van de integrale herziening van het streekplan wordt het windbeleid momenteel herzien. Het nieuwe streekplan zal naar verwachting medio 2002 worden vastgesteld. Vooruitlopend daarop zal de provinciale visie op windenergie reeds in de loop van 2001 worden vastgesteld. Het is de bedoeling om daarna via regionale windoverleggen het overleg met gemeenten te starten over een concrete invulling van de provinciale taakstelling. In afwachting daarvan wijst de provincie nog geen concrete locaties aan. Verwacht wordt dat de noodzakelijke aanvulling (tot 115 MW) van het bestaande vermogen (\pm 25 MW) haalbaar is.

12. Limburg

De provincie Limburg was nog geen partij in de BPW 1991, maar heeft voorjaar 2000 al wel een beleidskader voor windenergie geformuleerd. In dit beleidskader wordt een aantal met name genoemde gebieden met hoge natuurlijke en landschappelijke waarden uitgesloten van plaatsing van windturbines. Voorts wordt daarin een aantal algemene plaatsingsvoorwaarden geformuleerd. Binnen dat kader worden initiatieven van onderop afgewacht, waarbij het streven gericht is op clusters van tenminste 3MW. Voor een tweetal locaties van \pm 10 MW wordt een meer actief planningstraject gevolgd. Alles bijeen is er in Limburg voldoende perspectief voor realisatie van de BLOW-taakstelling (30 MW).

2 Verdeling taakstelling 1500 MW

Onderstaande tabel geeft achtereenvolgens de volgende informatie:

- § vermogensverdeling volgens de plaatsingsovereenkomst (BPW) van 1991 (kolom a); deze verdeling heeft bij de verdeling voor 2000-2010 geen rol meer gespeeld;
- § overzicht bestaand vermogen, opgave NEWIN 2001 (kolom b); deze wordt voor de toekomst als ondergrens beschouwd;
- § ambtelijke, provinciale schatting (dec. 2000) van de in de periode 2000-2010 haalbare capaciteit (kolom c);
- § procentuele basisverdeling volgens een door Ecofys ("Mogelijke verdeling van 1500 MW windturbinevermogen", Ecofys i.o.v. NOVEM, januari 2000) ontwikkelde verdeelmethoediek op basis van ruimtelijke criteria (kolom d);
- § Ecofys-verdeling bij een landelijk totaal van 1500 MW (excl. grote wateren) (kolom e);
- § overmaat in ambtelijke schatting volgens kolom c ten opzichte van Ecofys-verdeling volgens kolom e (kolom f);
- § overeengekomen verdeling van de taakstelling van 1500 MW voor provinciaal ingedeeld gebied (kolom g); voor Drenthe en Noord-Brabant uitgaande van de bovenkant van de ambtelijk aangegeven marge ontstaat landelijk in de ambtelijke schatting een overmaat van 215 MW; ter bepaling van de minimale taakstelling is deze overmaat naar evenredigheid van de procentuele Ecofys-verdeling in mindering gebracht op de ambtelijke schattingen voor de provincies wier schatting boven de Ecofys-verdeling liggen.

	a	b	c	d	e	f	g
	conv.	vermogen	ambt	Ecofys	Ecofys	c – e	voorstel
	'91	eind 2000	voor 2010	verdeling	verdeling	(0)	verdeling
Prov	(MW)	(MW)	(MW)	(%)	(MW)	(MW)	taakstelling
							(MW)
Gr	50	59	ca. 200	10	155	45	165
Fr	200	67	200	13	200	0	200
Dr	-	pm	10-15	4	60	0	15
Ov	-	pm	30 ^{a)}	3	50	0	30
Gld	-	pm	75	4	60	15	60
Fl	125	136	250 ^{b)}	10	155	95	220
Utr	-	pm	50	4	50	0	50
NH	250	65	250	14	200	50	205
ZH	150	44	250	13	195	55	205
Ze	250	40	250	13	195	55	205
NB	75	26	105-115	10	150	0	115
Li	-	pm	30	2	30	0	30
Totaal	1.100	437^{c)}	1700-1715	100	1500	n.v.t.	1500

a) betreft taakstelling voor 2020 uit milieubeleidsplan, die vooral kleinschalig wordt ingevuld; onderzoek (grootschalige) locaties moet nog starten (2001)

b) niet zozeer 'taakstelling' als wel 'zeker mogelijk' geacht

c) in de cijfers per provincie kunnen kleine onnauwkeurigheden zitten; pm is zeer beperkt van omvang

3 *Stand van zaken bij gemeenten*

Gemeentelijk (wind)energiebeleid tot op heden

De meeste Nederlandse gemeenten voeren al een gemeentelijk energiebeleid sinds de jaren zeventig. In de eerste periode draaide het vooral om de eigen gemeentelijke energiebesparing en de besparing van gemeentelijke gelden. Later is dit verbreed, mede gestimuleerd door de extra financiering die gemeenten sinds 1995 ontvingen voor de uitvoering van het nationale milieubeleid. Energiebesparing was hierbij een keuzetaak. Ongeveer tweederde van de gemeenten heeft deze keuzetaak gekozen.

Gemeenten spelen een belangrijke rol bij de realisatie van het klimaatbeleid (zie het rapport "Lokale overheden en klimaatbeleid", 2000, opgesteld in opdracht van het Nationaal Onderzoek Programma Mondiale Luchtverontreiniging en Klimaatverandering). Ongeveer de helft van de gemeenten heeft de Gestructureerde Energiebesparings Aanpak van de NOVEM gevolgd. Het LOREEN-programma (Lokale en Regionale Energiebesparing) van het ministerie van EZ is er op gericht hindernissen in gemeentelijke uitvoeringsprocessen weg te nemen. Het NIPO monitort in opdracht van de NOVEM sinds 1996 het energiebeleid van gemeenten op globale wijze. Uit deze monitor blijkt dat, van alle gemeenten, het overgrote deel aandacht besteedt aan de doelgroepen van het energiebeleid. Met name waar het gaat om de gemeentelijke gebouwen, onderwijs, bestaande en nieuwbouw woningen, openbare verlichting en stimulering van duurzame energie. De mate waarin aandacht wordt besteed aan deze doelgroepen varieert. Ook ontstaat er op basis van de NIPO-monitor een beeld van de personele capaciteit die gemeenten hierbij inzetten (exclusief de inzet bij de wettelijk taken van de gemeente). Bij éénderde van de gemeenten is één persoon belast met de uitvoering van energiebesparing, bij tweederde van de gemeenten zijn dat twee of meer personen. Gemiddeld zijn het 3,5 personen.

De bijdrage van gemeentelijk beleid aan de Kyoto-doelstelling in relatie tot windenergie

De Kyoto-doelstelling betekent voor Nederland een reductie van 50 Mton CO₂-equivalenten t.o.v. ongewijzigd beleid. Minstens de helft hiervan zal in Nederland gerealiseerd moeten worden.

Ondersteund door de NOVEM is een globale schatting gemaakt van het CO₂-reductiepotentieel waarvoor extra inspanningen van gemeenten essentieel zijn. Deze schatting leidt tot een bijdrage van circa 4,5 Mton reductie in de periode tot 2010, oftewel bijna 20% van de ten minste binnen Nederland te realiseren doelstelling. Duurzame Energie kan 2 Mton opleveren. Het aandeel windenergie omvat 50% daarvan hetgeen neerkomt op 1 Mton. Conclusie is dus dat ongeveer 25% van de gemeentelijke inspanningen op het terrein van CO₂-beleid gezocht moeten worden in windenergie. Een belangrijke opgave derhalve. De VNG staat dan ook positief tegenover de opgave tot realisatie van 1500 MW windenergie in het jaar 2010.

De kaders voor extra inspanningen zijn gereed

Ter uitvoering van de BANS-klimaatafspraak zijn, gefaciliteerd door de NOVEM, verschillende activiteiten ontplooid. Hiermee is het kader gereed voor een intensivering van het gemeentelijk klimaatbeleid. Voor gemeenten en provincies is een menukaart

opgesteld waarin individuele gemeenten en provincies per beleidsveld een ambitie kan aangeven (het betreft vrijwel geheel buiten-wettelijke taken). Er is, gekoppeld aan de menukaart, een ondersteuningspalet ontwikkeld (overzicht van beschikbare informatie, kennis, regelingen, praktijkvoorbeelden t.b.v. gemeenten en provincies). Er is een klimaatscan voor gemeenten ontwikkeld (eveneens zijn specifieke scans beschikbaar zoals voor duurzame energie).

BLOW en BANS-klimaatconvenant hebben een nauwe relatie met elkaar. Windenergie is, zoals uit bovenstaande blijkt, een van de belangrijke bronnen van duurzame energie die gemeenten via het BANS-klimaatconvenant kunnen realiseren. Het omgekeerde is ook het geval: indien gemeenten meewerken aan het BLOW zal daarmee tegelijkertijd een groot deel van hun eventuele ambities op duurzame energie zijn ingevuld.

